

Aan de leden van de gemeenteraad

Raadsinformatiebrief 104

Helmond, 18 juli 2023

Zaaknummer: 51576755

Onderwerp: aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling

Geachte leden van de gemeenteraad,

In reactie op een toezegging van wethouder Dortmans aan uw gemeenteraad brengen wij u via deze raadsinformatiebrief op de hoogte van de meest recente ontwikkelingen in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling¹ in onze regio. We gaan daarbij in op de aard en omvang van de problematiek en de opgave die we gezamenlijk hebben om huiselijk geweld en kindermishandeling terug te dringen. Daarnaast gaan we in op zowel landelijke als regionale ontwikkelingen die lopen met als doel om de cirkel van geweld en de overdracht van generatie op generatie te doorbreken.

Inleiding

Jaarlijks zijn in Nederland zo'n 200.000 volwassenen en 119.000 kinderen slachtoffer van huiselijk geweld en kindermishandeling. Om een beeld te schetsen; elke acht dagen wordt in Nederland een vrouw vermoord als gevolg van (ex)partner geweld en heeft in een gemiddelde klas van 30 leerlingen minstens één kind met kindermishandeling te maken. In de gemeente Helmond zijn in het eerste kwartaal van 2023 in totaal 414 adviesvragen gesteld aan Veilig Thuis en is er 340 keer een melding van (een vermoeden van) huiselijk geweld of kindermishandeling gedaan. En we weten dat we waarschijnlijk slechts een deel van de problematiek in beeld hebben, omdat veel achter de voordeur blijft. Dat maakt huiselijk geweld en kindermishandeling in omvang en impact één van de grootste geweldsvraagstukken van de Nederlandse samenleving.

Huiselijk geweld en kindermishandeling hebben enorme individuele en maatschappelijke gevolgen. Kinderen die slachtoffer zijn hebben vaker last van sociale, emotionele en gedragsproblemen. De gevolgen kunnen tot in het volwassen leven doorgaan. Volwassenen die slachtoffer zijn geweest, hebben een grotere kans op zowel psychische als psychopathologische en somatische problemen. Daarnaast worden slachtoffers helaas vaker ook daders. Wanneer het gaat om het uitbannen van risico en geweld, waaronder de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, zijn de verwachtingen maatschappelijk en politiek hoog. Vanuit diverse domeinen ontstaan initiatieven om verbeterlagen te maken in deze aanpak. Daarbij is op basis van lessen uit het verleden sprake van een gezamenlijk besef dat de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling alleen effectief is wanneer deze domeinoverstijgend en in gezamenlijkheid met ketenpartners wordt uitgevoerd.

¹ Huiselijk geweld betreft geweld waarbij sprake is van een afhankelijkheidsrelatie: kindermishandeling, (ex)partnergeweld/relatiegeweld, ouderenmishandeling, kind-oudermishandeling, eergeerelateerd geweld, huwelijksdwang en achterlating, oudermishandeling, ontspoorde (mantel)zorg, financiële uitbuiting, mensenhandel, loverboys, seksueel grensoverschrijdend gedrag kinderen/jongeren onderling, achterlating/huwelijksdwang, vechtscheiding, stalking/belaging, jeugdprostitutie, geweld tegen een ongeboren kind door verslaving. Bij huiselijk geweld kan er sprake zijn van één of meer vormen van lichamelijke verwaarlozing, lichamelijke mishandeling, psychische verwaarlozing, psychische mishandeling en/of seksueel geweld. Nb.: de term huiselijk geweld zegt niets over de plaats waar het geweld plaatsvindt.

Als gemeente(n) hebben we de taak regie te voeren over de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. We praten dan niet alleen over maatregelen om de problematiek te bestrijden en te voorkomen, maar ook over signalering, hulp en nazorg. Veilig Thuis Oost-Brabant is voor onze regio het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en we hebben recent de samenwerkingsafspraken tussen de sociale teams en Veilig Thuis geactualiseerd en vastgesteld. De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is dus een flinke klus die we niet alleen uit kunnen voeren. We hebben onze ketenpartners daar hard bij nodig.

Landelijke ontwikkelingen

Landelijke ontwikkelingen en gestelde kaders zijn van invloed op de regionale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. We hebben als gemeente immers de taak om de actiepunten uit landelijke programma's en beleidskaders te vertalen naar een regionale aanpak. Daarom volgen hieronder de belangrijkste landelijke ontwikkelingen, gevolgd door de regionale invulling van deze ontwikkelingen.

Geweld hoort nergens thuis

Tot midden 2022 liep het nationale meerjarenprogramma 'Geweld hoort nergens thuis' (GHNT) in opdracht van de Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Justitie en Veiligheid en van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Het programma richtte zich op het leggen van een essentiële solide basis voor het eerder en beter in beeld brengen van huiselijk geweld en kindermishandeling en het stoppen en duurzaam oplossen van onveiligheid in gezinnen en huishoudens. Die basis is de afgelopen jaren ook in Zuidoost-Brabant ontwikkeld en bestond uit het inrichten van integrale sturing, het werken volgens visie 'Gefaseerd samen werken aan veiligheid' (voorheen 'Gefaseerde ketenzorg')², het versterken van lokale (wijk)teams en het inrichten van een multidisciplinaire aanpak voor de hoogcomplexiteit (MDA++).

Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming

Vanaf 1 juni 2022 is GHNT opgegaan in het programma 'Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming (TKS)'³, eveneens onder de vlag van de Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Justitie en Veiligheid. Directe aanleiding voor het TKS is de noodzaak om de jeugdbescherming effectiever en slimmer te organiseren. Het huidige stelsel is complex en knelt. Kinderen en gezinnen voelen zich onvoldoende gehoord en gezien. De achterliggende problematiek, die dikwijls op verschillende leefgebieden ligt en in het gezinssysteem wortelt, is te weinig in beeld. Er is niet één gezicht, één professional die bij de gezinnen kan blijven waar een veelvoud van factoren aanleiding geeft tot zorgen over ontwikkeling of veiligheid van kinderen.

De problematiek van ieder gezin kent een eigen specifieke context, die van invloed is op zowel het gezinssysteem, als het functioneren van de afzonderlijke gezinsleden. Dat vergt een nieuwe opzet van de kind- en gezinsbescherming. Die nieuwe manier van werken, waarin regionale veiligheidsteams samenwerken met de lokale teams, moet samenhangende hulp en steun organiseren voor het hele gezin, voor iedereen die te maken krijgt met huiselijk geweld van 0 tot 100.

Bovengenoemde landelijke ontwikkelingen vertalen zich naar regionale initiatieven in Zuidoost-Brabant. Er wordt reeds veel geïnvesteerd in de kwaliteit van de lokale (wijk)teams met behulp van de leidraad (en zelfscan) en in de implementatie van de visie 'Gefaseerd samen werken aan veiligheid'. Ook zijn we recent gestart met de MDA++ aanpak en zijn twee kwartiermakers aan de slag om de regio klaar te stomen voor het implementeren van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

² [Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid + onderzoek doorbraakmethode | VNG](#)

³ [Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming | Rijksoverheid](#)

Regionale stuurgroep en expertteam huiselijk geweld en kindermishandeling

De stuurgroep 'Geweld hoort nergens thuis' (GHNT) en vervolgens ook de centrumgemeenten Helmond en Eindhoven stelden in de zomer van 2021 vast dat het noodzakelijk was de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in Zuidoost Brabant structureel te borgen en de bestuurlijke sturing op het onderwerp steviger te organiseren dan tot dan was gedaan.

Met de komst van de stuurgroep en het expertteam huiselijk geweld en kindermishandeling zijn de randvoorwaarden voor bestuurlijke sturing in de regio georganiseerd. We hebben een stevig fundament gelegd voor regionale sturing op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en kunnen hier de komende jaren bestuurlijk écht een vuist op gaan maken. Met deze sturing is een aanpak georganiseerd die zich in de breedte richt op de problematiek van huiselijk geweld en kindermishandeling: van preventie tot repressie, van basiszorg tot traumabehandeling, voor elke leeftijd en elk type geweld in een afhankelijkheidsrelatie.

In de stuurgroep en het expertteam participeren bestuurders en beleidsadviseurs van de twee centrumgemeenten Eindhoven en Helmond, enkele andere gemeenten uit de regio Zuidoost-Brabant, Veilig Thuis Oost-Brabant, Zorg- en Veiligheidshuis, politie en OM. Enkele onderwerpen die onder de verantwoordelijkheid van de stuurgroep en het expertteam vallen zijn de doorontwikkeling van de regionale missie, visie en meerjarenaanpak huiselijk geweld en kindermishandeling en de recent gestarte MDA++-aanpak. Op beide thema's wordt hieronder nader ingegaan.

Doorontwikkeling missie, visie en meerjarenaanpak

Eind 2022 liep de regionale visie 'Geweld hoort nergens thuis, ook niet in Zuidoost Brabant 2019-2022' af. Het afgelopen jaar heeft voor een deel in het teken gestaan van het doorontwikkelen van de regionale missie, visie en meerjarenaanpak. Een duidelijke missie en heldere visie stellen ons in staat om samenhang te brengen in wat regionaal al loopt op het thema huiselijk geweld en kindermishandeling en focus aan te brengen in ambities en beoogde initiatieven. Het zorgt ervoor dat we besluiten nemen met een eindresultaat in gedachten. Maar bovenal dat we als Zuidoost Brabant, van inwoner tot professional, samen opstaan tegen huiselijk geweld en kindermishandeling!

Hoe passen we het toe?

Het doel van de missie, visie en meerjarenaanpak is enerzijds om samenhang aan te brengen in wat we in de regio oppakken en de wijze waarop we binnen de regio samenwerken. Anderzijds biedt het focus en helpt het onze regio om prioriteiten te stellen. We focussen ons op de volgende drie actielijnen (zie ook bijlage 1):

1. Werken aan bewustwording en kennis om de maatschappij te mobiliseren;
2. Een stevige integrale samenwerking tussen directbetrokkenen en de sectoren welzijn, zorg, straf en veiligheid;
3. Aandacht voor specifieke doelgroepen en vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Voor elke actielijn zijn specifieke, meetbare doelen gesteld en belangrijke thema's gedefinieerd. Alle initiatieven, projecten of acties die worden aangedragen worden langs de 'meetlat' van de drie actielijnen en bijbehorende doelstellingen gelegd. Op dit moment werken we de actielijnen uit in uitvoeringsplannen en zijn we bezig met een marketing- en communicatiestrategie. Dit doen we om het beschreven beleid te vertalen naar een visuele identiteit die de integrale aanpak ondersteunt en aansluit op de behoeften van de doelgroep.

MDA++

Recent zijn we gestart met een MDA++ aanpak. We doen dit gezamenlijk met alle gemeenten in Oost-Brabant en onze belangrijkste partners in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. MDA++ staat voor een systeemgerichte, multidisciplinaire, intersectorale en specialistische aanpak van ernstig en langdurig HGKM.

MDA++ is een werkwijze met als doel het duurzaam doorbreken van geweld in de meest complexe casussen en het realiseren van herstel met en voor de verschillende gezinsleden. Vanuit de verschillende domeinen wordt gezamenlijk één plan van aanpak met en voor het hele huishouden gemaakt, dat op elkaar is afgestemd en waar iedereen zich langdurig aan committeert. De eerste plus staat voor de samenwerking tussen de domeinen zorg, veiligheid en medisch en de tweede plus voor specialistisch: alle professionals hebben, naast hun eigen specifieke expertise, ook expertise op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling.

We werken binnen de pilot met een gefaseerde instroom van deelnemende gemeenten. De gemeente Helmond doet vanaf de start mee aan de pilot. Dit betekent dat de ernstige zaken van huiselijk geweld en kindersmishandeling binnen Helmond komende jaren via de MDA++ aanpak opgepakt zullen worden. Het lectoraat Diversiteit en (ortho)pedagogisch handelen van Fontys Pedagogiek en het Centre of Expertise Veiligheid & Veerkracht van Avans Hogeschool zullen samen de evaluatie van de pilot doen. Met de opbrengsten uit de evaluatie wordt de MDA++ aanpak voor de regio doorontwikkeld, zodat deze zo goed mogelijk aansluit bij de behoeften van onze inwoners.

Tot slot

Samen met onze partners gaan we verder op de ingeslagen weg om te komen tot structurele verbeteringen in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. We doen dit door de ingezette verbeteringen te continueren, veranderingen te borgen en te versnellen waar dit noodzakelijk en mogelijk is. Met als doel om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen én de cirkel van geweld te doorbreken. Wij blijven u informeren over de voortgang.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Helmond,

mevr. P.J.M.G. Blanksma-van den Heuvel
burgemeester

H.J. de Ruiter
secretaris